

Eren YILDIZ

Arařtırma Görevlisi

**ASIL İŞVEREN-ALT İŞVEREN
İLİŞKİSİNDE İŐ SAĞLIĞI VE
GÜVENLİĞI YÜKÜMLÜLÜKLERİ**

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	V
ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK ASIL İŞVEREN-ALT İŞVEREN İLİŞKİSİ

I. Asıl İşveren-Alt İşveren Kavramları.....	5
II. Hukukumuzdaki Gelişimi.....	7
III. Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisinin Unsurları	12
A. İlişkinin Taraflarının İşveren Olması.....	12
B. Alınan İşin Mal veya Hizmet Üretimine İlişkin Olması.....	14
C. Alınan İşin Asıl İşin Bir Bölümü veya Yardımcı İş Niteliğinde Olması	15
1. Asıl İş – Yardımcı İş Ayrımı.....	15
a. Asıl İş Kavramı	15
b. Yardımcı İş Kavramı.....	18

2. Asıl İşlerde İlişkinin Kurulabilme Şartları	19
a. Asıl İşin Bir Bölümünün Alt İşverene Verilebilmesi.....	20
b. İşletmenin ve İşin Gereği ile Teknolojik Nedenlerle Uzmanlık Gerektiren İş Olması Şartı.....	20
3. Yardımcı İşlerin Alt İşverene Verilmesi.....	22
D. Alınan İşin Asıl İşverene Ait İşyerinde Yapılması	24
E. İşçinin Münhasıran Asıl İşverenden Alınan İşte Çalışması.....	25
IV. Kanuna Aykırı Kurulan İlişkinin Yaptırımı.....	28
V. Alt İşverenlik Sözleşmesi	29
VI. Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisinin Doğurduğu Mütessesil Sorumluluk.....	31
A. Genel Olarak.....	31
1. Mütessesil Sorumluluğun Sınırları	36
a. İşyeri Bakımından	36
b. Kapsam Bakımından.....	36
c. Süre Bakımından	38
2. Değişen Alt İşverenler Yanında Çalışan İşçi Bakımından Sorumluluk.....	39
3. 6552 Sayılı Kanun'la Getirilen İlgili Düzenlemeler	41
VII. Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisinde Muvazaa.....	43
A. Genel Olarak.....	43
B. Muvazaalı Alt İşverenlik Hâlleri	46
1. Kanunda Sayılan Muvazaa Hâlleri	46
a. İşyerinde Daha Önce Çalıştırılan Kişilerle Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisi Kurulması	46
b. Asıl İşverenden Devralınan İşçilerin Haklarının Kısıtlanamaması.....	48
c. Asıl İşin Bölünememesi	50
2. Yargı Kararlarıyla Belirlenen Muvazaa Ölçütleri	52
a. İşçinin Değişen Alt İşverenler Yanında Çalışmaya Devam Etmesi.....	53

b. Alt İşveren İşçilerini İşe Alma ve İşten Çıkarmada Asıl İşverenin Yetkili Olması	54
c. Alt İşveren İşçileri Üzerindeki Yönetim Hakkının Asıl İşveren Tarafından Kullanılması	55
d. Alt İşveren İşçilerinin Asıl İşverenle Yapılan Sözleşmede Belirtilen İşler Dışında Çalıştırılması	57
e. Araç ve Gereçlerin Tamamının Asıl İşveren Tarafından Sağlanması	58
f. İşin Toplu İş Sözleşmesi Yapılması Esnasında Alt İşverene Verilmesi	59
C. Kamu Lehine Getirilen Ayrıcalıklı Hükümlerin Değerlendirilmesi	59
1. İşK'da Öngörülen Hükümler	59
2. Kamu İhale Kanunu'nda Öngörülen Hükümler	63
D. Muvazaanın Denetlenmesi	66
E. Muvazaalı Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisinin Yaptırımı	67

İKİNCİ BÖLÜM

ASIL İŞVEREN-ALT İŞVEREN İLİŞKİSİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I. Genel Olarak	69
II. İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Alt İşveren Kavramı	71
A. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda Alt İşveren Kavramı	71
B. Başka İşyerlerinden Çalışmak Üzere Gelen Çalışanlar Kavramı	75
III. Alt İşverenin İşyeri	76
IV. Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yükümlülükleri	78
A. Genel Olarak İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliği Yükümlülükleri	78

B. Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisi Bakımından Özellik Gösteren İş Sağlığı ve Güvenliği Yükümlülükleri.....	85
1. Mevzuattan Doğan Yükümlülükler.....	87
a. Çalışanları Bilgilendirme Yükümlülüğü.....	87
(1) Genel Olarak	87
(2) Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisi Bakımından	90
b. Eğitim Verme Yükümlülüğü	95
(1) Genel Olarak	97
(2) Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisi Bakımından	100
(i) Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıf İşyerlerinde Çalışacak Alt İşveren İşçisinin Eğitiminin Denetlenmesi	101
(ii) Asıl İşverenin, Alt İşveren İşçisine Eğitim Verme Yükümlülüğünün Olmaması.....	102
c. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu Oluşturma Yükümlülüğü	106
(1) Genel Olarak	106
(2) Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisi Bakımından	110
(i) İşverenlerin Ayrı Ayrı Kurul Oluşturması	112
(ii) Sadece Asıl İşverenin veya Alt İşverenin Kurul Oluşturması.....	114
(iii) İşverenlerin Birlikte Kurul Oluşturması	120
(iv) Aynı Alanda Birden Fazla İşveren Olması Durumu.....	123
d. İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyonunu Sağlama Yükümlülüğü	125
(1) Genel Olarak	125
(2) Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisi Bakımından	126
e. Risk Değerlendirmesi Yükümlülüğü.....	128
(1) Genel Olarak	128
(2) Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisi Bakımından	132
f. Acil Durumlarda ve Önlenemeyen Tehlikelerde Önlem Alma Yükümlülüğü	137
(1) Genel Olarak	137
(2) Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisi Bakımından	138

2. Sözleşmeden Doğan Yükümlülükler.....	142
V. Asıl İşverenin Alt İşveren İşçilerine Karşı Sahip Olduğu Yükümlülüklerinin Hukuki Kaynağı.....	146
VI. Alt İşveren İşyerindeki Asıl İşveren İşçilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği	150

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ASIL İŞVEREN-ALT İŞVEREN İLİŞKİSİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÜKÜMLÜLÜKLERİNE AYKIRILIĞIN SONUÇLARI

I. Genel Olarak.....	153
II. Hukuki Sorumluluk	154
A. İşçi veya Diğer Hak Sahiplerinin Tazminat Talebinden.....	155
1. Alt İşveren İşçisinin Zarara Uğramasında Sadece Alt İşverenin Kusurunun Bulunması.....	155
2. Alt İşveren İşçisinin Zarara Uğramasında Sadece Asıl İşverenin Kusurunun Bulunması.....	156
3. Alt İşveren İşçisinin Zarara Uğramasında Alt İşveren ve Asıl İşverenin Birlikte Kusurunun Bulunması	158
4. Asıl İşveren İşçisinin Zarara Uğraması Hâlinde	159
B. Sosyal Güvenlik Kurumu Tarafından Rücu Hakkının Kullanılması.....	161
1. Alt İşveren İşçisinin İş Kazası ve Meslek Hastalığına Uğraması Hâlinde.....	161
2. Asıl İşveren İşçisinin İş Kazası veya Meslek Hastalığına Uğraması Hâlinde	165
3. Asıl İşveren-Alt İşverenin Kusurlarının Tespiti	167
C. Asıl İşveren-Alt İşveren Arasındaki Rücu İlişkisi	172
1. Hukuka Uygun Bir Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisinde...	172
2. Muvazaalı Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisinde	175
III. Çalışmaktan Kaçınma Hakkı	178

A. Genel Olarak	178
1. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulunun veya İşverenin Kararına İstinaden Çalışmaktan Kaçınma Hakkı	179
2. Çalışanların Re'sen Çalışmaktan Kaçınma Hakkı	180
3. Çalışmaktan Kaçınma Hakkının Hükümleri	181
B. Alt İşveren İşçilerinin Çalışmaktan Kaçınma Hakkı	182
IV. İşçilerin İş Sözleşmelerini Fesih Hakkı	185
V. İdari Yaptırımlar	187
A. İdari Para Cezası	187
1. Genel Olarak	187
2. Asıl İşveren- Alt İşveren İlişkisinde	190
a. Genel Olarak	190
b. Alt İşverene Uygulanan İdari Para Cezasından Asıl İşverenin Sorumluluğunun Bulunmaması	193
B. İşin Durdurulması	196
1. Genel Olarak	196
2. Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisi Bakımından	199
a. Asıl İşveren İşyerinde İşin Durdurulmasının Alt İşveren İşçilerine Etkisi	199
b. Alt İşveren İşyerinde İşin Durdurulması	201
C. Kamu İhalesinden Yasaklama	202
VI. Cezai Sorumluluk	203
A. Genel Olarak	203
B. Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisinde	208
VII. İlişkinin Muvazaalı Olmasının İş Sağlığı ve Güvenliği Yükümlülükleri ve Aykırılığın Sonuçları	215
A. Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisinin Muvazaalı Olması Durumunda İş Sağlığı ve Güvenliği Yükümlülükleri	215
B. Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisinin Muvazaalı Olmasının İş Sağlığı ve Güvenliği Yükümlülüklerine Aykırılıktan Doğan Sorumluluğa Etkisi	217

VIII. Asıl İşveren-Alt İşveren İlişkisinde Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Yükümlülükleri ve Aykırılığın Sonuçları.....	219
A. Genel Olarak	219
B. Asıl İşverenin Alt İşveren İşçisine Disiplin Cezası Uygulayıp Uygulamayacağı Sorunu.....	222
C. Alt İşveren İşçisinin İş Sözleşmesinin Feshedilmesi.....	226
SONUÇ	229
KAYNAKÇA.....	243